

Wyzwania i kierunki rozwoju współczesnej

KYNOLOGII POLICYJNEJ

kom. Kinga Wójcikowska

Wydział Prewencji
Biuro Prewencji KGP

kom. Piotr Mrozowski

Zakład Kynologii Policyjnej CSP

Kształcenie kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych przechodzi obecnie proces dużej zmiany i odbywa się na podstawie nowych programów kursów specjalistycznych stanowiących załączniki do decyzji Komendanta Głównego Policji. Zmianę tę należy uznać za rewolucyjną z dwóch głównych powodów. Po pierwsze, dotyczy ona wszystkich programów kształcenia przewodników psów, po drugie, jest największą zmianą programową od lat – mowa bowiem aż o 14 zmianach w obowiązujących programach i jednym całkowicie nowym programie kształcenia.

Geneza zmian

W ciągu ostatnich kilku lat kynologia policyjna i dotyczące jej przepisy przeszły olbrzymią zmianę legislacyjną. Treści dotyczące tego zagadnienia znalazły swoje szersze umiejscowienie nie tylko w aktach prawnych rangi ustawy (rozdział 10d ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2025 r. poz. 636, z późn. zm.), ale także w aktach rangi rozporządzenia (rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie psów służ-

bowych i koni służbowych w Policji, Dz. U. poz. 2467) oraz w zarządzeniu nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji, Dz. Urz. KGP poz. 225). Tak duża liczba zmian wymusiła dostosowanie programów kształcenia kandydatów na przewodników oraz przewodników psów wszystkich kategorii. Tym bardziej, że niektóre z programów nie były nowelizowane od lat, a inne nie znalazły uzasadnienia w ich kontynuacji lub wymagały zmian¹. Niektóre z programów funkcjonowały od roku 2010². Decyzja nr 351 Komendanta

Fot. 1. Instruktorzy Zakładu Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Legionowie podczas szkolenia dla przewodników psów służbowych realizowanego w ramach projektu TROPIK-9.

Zdj. D. Ratajczak.

Fot. 2. Prace zespołu ds. zmiany programów w Akademii Policji w Szczytnie.

Zdj. J. Konieczny, DKS APwSz, <https://akademiapolicji.edu.pl/aktualnosci/2207-prace-nad-zmiana-przepisow-dot-programow-szkolenia-psow-sluzbowych> [dostęp: 14.11.2025 r.].

Fot. 3. Członkowie zespołu z psem służbowym „Ryjkiem”. Źródło: K. Rogowski, *Prace nad zmianą przepisów dot. programów szkolenia psów służbowych*.

Zdj. J. Konieczny, DKS APwSz, <https://akademiapolicji.edu.pl/aktualnosci/2207-prace-nad-zmiana-przepisow-dot-programow-szkolenia-psow-sluzbowych> [dostęp: 14.11.2025 r.].

Głównego Policji z dnia 3 listopada 2025 r. uchylająca decyzję w sprawie programów kursów specjalistycznych oraz programów nauczania na kursach specjalistycznych dotyczących psów służbowych (Dz. Urz. KGP poz. 96) uchyla aż 14 funkcjonujących do tej pory programów, na podstawie których realizowane było kształcenie kandydatów na przewodników psów służbowych oraz przewodników psów służbowych w Zakładzie Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Opracowanie nowych programów doskonalenia zawodowego centralnego prowadzonego w formie kursów specjalistycznych dotyczących psów służbowych powierzono zespołowi powołanemu przez Komendanta Głównego Policji. Z uwagi na bardzo szeroki zakres podejmowanej tematyki do prac nad zmianami powołano specjalistów z jednostek terenowych w osobach koordynatorów ds. psów służbowych, przedstawicieli: Biura Prewencji Komendy Głównej Policji, Zakładu Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji, Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA”. Całość prac zespołu odbyła się pod auspicjami Zakładu Prewencji i Profilaktyki Instytutu Służby Prewencyjnej Wydziału Bezpieczeństwa i Nauk Prawnych Akademii Policji w Szczytnie³.

Główne zmiany

Wspólnym mianownikiem zmian programowych była potrzeba wprowadzenia do programów treści dotyczących udzielania pierwszej pomocy przedweterynaryjnej psom służbowym w sytuacjach zagrożenia ich życia i zdrowia. Elementy te wprowadzono we wszystkich programach zawierających tematykę kynologii policyjnej. Obejmują zasady postępowania w nagłych wypadkach z uwzględnieniem oceny drożności dróg oddechowych zwierzęcia, resuscytacji krążeniowo-oddechowej oraz zabezpieczenia psa zgodnie z jego stanem i stwierdzonymi obrażeniami⁴. Ćwiczenia z tego zakresu prowadzone są na specjalistycznych trenażerach psów.

Wspólnym mianownikiem wszystkich nowych programów jest znormalizowana szata graficzna i zawarcie w nich list wyposażenia dydaktycznego niezbędnego do realizacji treści programowych.

Nowości w programach

Największe nowości i zmiany dotyczą kursów dla przewodników psów do wyszukiwania materiałów wybuchowych oraz kursów dla przewodników psów do wyszukiwania zapachów narkotyków. Mowa tu o elementach związanych z wyszukiwaniem substancji na osobach w ramach kontroli osobistej określonych w art. 15d ust. 1 pkt 1–3 ustawy o Policji. Kontrola z użyciem psów służbowych do tej pory wykonywana była w stosunku do pojazdów, bagaży i pomieszczeń⁵. Zagrożenie terroryzmem i przenoszeniem materiałów wybuchowych na osobach oraz prężny rozwój przestępczości narkotykowej wymusiły wprowadzenie do programów kształcenia dla przewodników i psów nowych treści. Wprowadzenie tego elementu i możliwości użycia psa nie oznacza jednak dowolności stosowania tego środka. Należy pamiętać,

ZMIANY PROGRAMÓW KURSÓW SPECJALISTYCZNYCH

Fot. 4.

Fot. 5.

Fot. 4–5. Ćwiczenia z udzielania pierwszej pomocy przedweterynaryjnej na fantomie psa – szkolenie w ramach projektu TROPIK-9 w Janowie Podlaskim.
Zdj. I. Pajdała-Kusińska.

że sama podstawa podjęcia i realizacji kontroli osobistej zawarta w art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji enumeratywnie wymienia możliwe sytuacje takiego użycia, ograniczając je do:

- a) istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary;
- b) działań w celu znalezienia:
 - broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
 - przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, lub mogących stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 3a, 4, 4a, 6 i 7, oraz przepisów innych ustaw określających zadania Policji,
 - przedmiotów podlegających przepadkowi w przypadku uzasadnionego przypuszczenia posiadania przez osobę broni lub takich przedmiotów lub uzasadnionego przypuszczenia ich użycia do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary
- na zasadach i w sposób określony w art. 15d i art. 15e.

Tak sformułowany przepis nie daje zatem możliwości stosowania tego typu czynności z użyciem psa służbowego dowolnie i co do nieokreślonej liczby osób. Jak podkreślają autorzy artykułu pt. *Więcej uprawnień dla policjantów*, prawidłowa realizacja czynności kontroli osobistej wymaga stosowania wielu czynności określonych w przepisach art. 15d, rozpoczynających się od podania stopnia, imienia i nazwiska w sposób umożliwiający ich odnotowanie (w przypadku nieumundurowanych policjantów – okazania na żądanie legitymacji służbowej), podania podstawy prawnej i faktycznej przyczyny podjęcia kontroli osobistej,

wylegitymowania osoby i innych osób, jeśli uczestniczą w czynnościach, wezwania osoby kontrolowanej do dobrowolnego wydania broni lub innych przedmiotów niebezpiecznych etc.⁶

Należy zaznaczyć, że cytowany przepis ogranicza możliwość użycia psa podczas czynności kontroli osobistej do sprawdzenia:

- 1) zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, bez odsłaniania przykrytej odzieży powierzchni ciała;
- 2) zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 3) zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 lub 2, i gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności określonych w pkt 1 i 2⁷.

Warto podkreślić, że użycie psa pozostaje alternatywną formą wykonania powyższych czynności, ponieważ ustawodawca przewidział, że mogą być one przeprowadzane także manualnie, wzrokowo oraz z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów. Należy mieć również świadomość, że realizacja tego typu czynności zawsze musi być przeprowadzana w sposób naj-

Fot. 6.

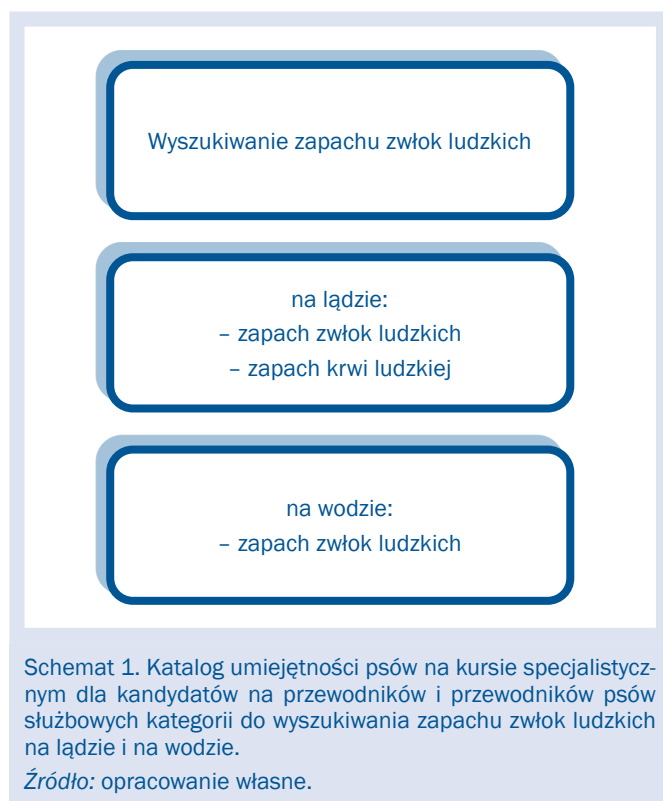

Fot. 7.

Fot. 6–7. Ćwiczenia z wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych.
Zdj. P. Mrozowski.

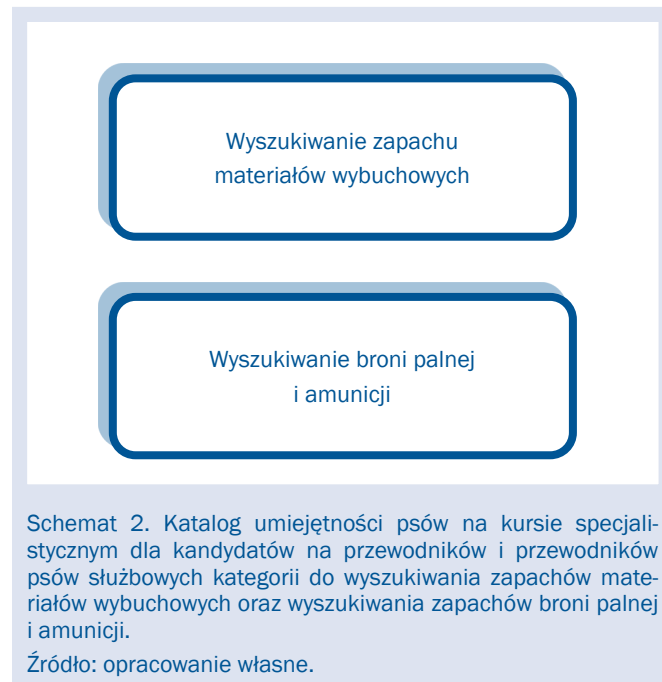
mniej naruszający dobra osobiste osoby poddanej kontroli i stosownie pouczony co do swoich praw, a także dokonywana przez osobę tej samej płci i w miejscu niedostępnym dla osób postronnych. Wyjątki i odstępstwa od stosowania tych dwóch ostatnich dotyczą sytuacji, gdy kontrola musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie życia, zdrowia lub mienia ludzkiego⁸.

Nowością programową jest dodanie do kursu specjalistycznego dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na lądzie kształcenia nowej umiejętności polegającej na wyszukiwaniu krwi ludzkiej na lądzie. Wprowadzenie tej umiejętności ma zwiększyć zakres i możliwości pracy psów podczas wyszukiwania zwłok ludzkich.

Inną znaczącą nowością jest opracowanie programu wyszukiwania zapachów broni palnej i amunicji – decyzja nr 350 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2025 r. w sprawie programu doskonalenia zawodowego centralnego prowadzonego w formie kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów broni palnej i amunicji (Dz. Urz. KGP poz. 95). Kurs ten skierowany jest do policjantów, którzy ukończyli doskonalenie zawodowe centralne prowadzone w formie kursu specjalistycznego dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych oraz spełniają ogólne kryteria formalne⁹. Jest zatem drugim poziomem kursu i rozszerzeniem podstawowego katalogu umiejętności psów do wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych. Kurs przewidziany jest zgodnie z założeniami programowymi na 455 godzin

dydaktycznych (65 dni szkoleniowych). Psy służbowe uczone będą wyszukiwania zapachów broni palnej i amunicji, w szczególności przestrzelonej broni palnej, amunicji i łusek. Warto podkreślić, że umiejętność tę próbowano wprowadzić do katalogu umiejętności psów służbowych w latach 1980–1981, jednak w późniejszym okresie zrezygnowano z tego pomysłu¹⁰.

ZMIANY PROGRAMÓW KURSÓW SPECJALISTYCZNYCH

Fot. 8.

Fot. 8–9. Ćwiczenia z wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych. Zdj. P. Mrozowski.

Fot. 9.

Zmiany programu kursu specjalistycznego dla policjantów wykonujących czynności pozoranta dotyczą wprowadzenia treści dotyczących taktyki i techniki postępowania pozoranta w zakresie pracy węchowej psa. Chodzi tu o umiejętności wyboru właściwego terenu do ułożenia ścieżki śladów, zasad prawidłowego torowania ścieżki śladu, ćwiczeń z ogólnej orientacji terenowej, a także metod skupienia uwagi psa służbowego podczas odnalezienia osoby oraz egzekwowania właściwego jej oznaczania. Dotychczasowe treści programowe dotyczyły jedynie elementów typowo obronczych. Wprowadzenie do kursów dla pozorantów elementów związanych z pracą węchową psów niewątpliwie przyczyni się do podniesienia kwalifikacji przewodników psów służbowych i doskonalenia sprawności użytkowej psów realizowanego w jednostkach terenowych.

Kolejną nowością jest wprowadzenie na kursach specjalistycznych dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii tropiącej i patrolowo-tropiącej do części teoretycznej materii związanej z charakterystyką śladów kryminalistycznych występujących na miejscu zdarzenia oraz zasad współpracy przewodnika psa służbowego z technikiem kryminalistyki. Zmiany mają na celu poprawę współdziałania policjantów podczas czynności prowadzonych na miejscu zdarzenia kryminalnego.

Konsekwencje zmian

Konsekwencją zmian jest niewątpliwie wydłużenie czasu trwania kursów, szczególnie tych, w których pojawiają się nowe umiejętności.

W przypadku psów do wyszukiwania zapachów oznacza to wprowadzenie do ćwiczeń nowych i dość trudnych elementów sprawdzenia osób, w różnych założeniach sytuacyjnych oraz różnych lokalizacjach.

W przypadku psów do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na lądzie wprowadzenie zmian dotyczących wyszukiwania zapachu krwi poprzedziły prace przygotowawcze dotyczące pozyskiwania krwi ludzkiej do ćwiczeń z psami służbowymi. W ramach tych działań nawiązano współpracę z Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji oraz Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa MSWiA w Warszawie. Wykorzystanie materiału biologicz-

nego podczas realizacji zajęć dydaktycznych wiąże się ze stosowaniem specjalnych procedur dotyczących pobierania, przechowywania i wykorzystania krwi w procesie dydaktycznym.

Stosowanie

Zgodnie z przyjętą praktyką realizację kursów specjalistycznych dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych powierzono Centrum Szkolenia Policji w Legionowie¹¹.

Należy dodać na zakończenie, że katalog umiejętności przewodników i psów wyszkolonych według wcześniejszych programów i posiadanych atestów pozostaje bez zmian. Nowe umiejętności psów służbowych i ich szerszy katalog dotyczy jedynie psów służbowych wyszkolonych na nowej podstawie programowej.

Pierwszy kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych patrolowo-tropiących według nowego programu rozpoczął się w grudniu 2025 r.

¹ Chodzi o program kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych do ratownictwa wodnego i wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich i elementów związanych z ratownictwem wodnym.

² Chodzi o program nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów wykonujących czynności pozoranta – decyzja nr 266 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 września 2010 r. w sprawie (Dz. Urz. KGP poz. 63);

³ K. Rogowski, *Prace nad zmianą przepisów dot. szkolenia psów służbowych*, <https://akademiapolicji.edu.pl/aktualnosci/2207-prace-nad-zmiana-przepisow-dot-programow-szkolenia-psow-sluzbowych> [dostęp: 14.11.2025 r.].

⁴ Jako przykład można podać program doskonalenia zawodowego centralnego prowadzonego w formie kursu specjalistycznego dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów narkotyków, blok zagadnieniowy nr I. Kynologia służbowa, s. 9.

⁵ Katalog umiejętności psów do wyszukiwania zapachów w obowiązujących do tej pory programach zaważał je właśnie do tych obiektów.

⁶ L. Dyduch, M. Trojanowski, *Więcej uprawnień dla policjantów*, „Kwartalnik Policyjny” 2019, nr 3, s. 3–4, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/kp/archiwum-1/2019/32019> [dostęp: 26.02.2026 r.].

Tabela 1. Różnice w czasie trwania kursów specjalistycznych z zakresu kynologii policyjnej po zmianach programów.

Nazwa programu doskonalenia zawodowego centralnego prowadzonego w formie kursu specjalistycznego	Dotychczasowy czas trwania – dni szkoleniowe	Czas trwania po zmianie – dni szkoleniowe
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii patrolowo-tropiącej	98 dni	109 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na lądzie	87 dni	95 dni
Kurs specjalistyczny dla policjantów wykonujących czynności pozoranta	10 dni	10 dni
Kurs specjalistyczny dla przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich na wodzie – program ten zastąpił uchylony program kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych do ratownictwa wodnego i wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich	82 dni	65 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów narkotyków	120 dni	135 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii bojowej oraz wykonujących czynności pozoranta	40 dni	15 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii bojowej	120 dni	120 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii patrolowej	88 dni	84 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii tropiącej	117 dni	118 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do badań osmologicznych	149 dni	160 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii tropiącej osoby według założeń mantrailingu poziom I	117 dni	118 dni
Kurs specjalistyczny dla przewodników psów służbowych kategorii tropiącej osoby według założeń mantrailingu poziom II	25 dni	25 dni
Kurs specjalistyczny dla przewodników psów służbowych kategorii tropiącej osoby według założeń mantrailingu poziom III	25 dni	25 dni
Kurs specjalistyczny dla kandydatów na przewodników i przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych	90 dni	106 dni
Kurs specjalistyczny dla przewodników psów służbowych kategorii do wyszukiwania zapachów broni palnej i amunicji	Brak	65 dni

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Ustawa o Policji, art. 15 d.

⁸ L. Dyduch, M. Trojanowski, *Więcej uprawnień dla policjantów*, s. 4.

⁹ Do kryteriów tych zalicza się: posiadanie dobrego stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem lekarskim oraz sprawności fizycznej potwierdzonej zaliczonym testem sprawności fizycznej policjantów, o czym mowa w art. 61a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

¹⁰ T. Górecki, *Historia Zakładu Tresury Psów Służbowych Milicji Obywatelskiej w Sułkowicach w latach 1945–1982*, IPN BU 001834/1877.

¹¹ A konkretnie Zakładowi Kynologii Policyjnej w Sułkowicach, jedynej placówce w kraju szkolącej psy na potrzeby polskiej Policji.

Summary

Challenges and directions for the development of modern police K9

The article describes changes introduced in training programmes for police dog handlers and candidates for these positions, as well as the process of implementing these changes in practical training conditions. It also discusses problems and challenges related to incorporating new content into the training process for handlers working with different categories of service dogs.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn